

מרוכה פרק שביעי בבא קמא

לעווס הניס והעווסים. קרל כתיב גזי צית עולמיס: המלטיס. המלטי כדלמרנין זהשופין (ב"ב 77 א) שנותניס נקריס סביב פתמי חלונות ופתחין ובמקוס חורי קיבוע הקורות: אלו המרישות. אלמנא צמר הכי קרי להו נמי מרישות: ר' זירא אמר. מריש היינו טעמנא דלא מקניא זשיניו

השס משוס דחור לזרייתו הוא אס יסתר היו כשורא כדמעיקרא אכל אצרוין מו לא מקרי משכא: דמעיקרא קליטתא. שקודס שחקקו נקרא קליטת עץ בעלמא: ולנסוף קנעו. והמשך צו מי גשמים או מי נהר למקוה פסלו משוס מייס שאובין: קנעו ולנסוף חקקו. לאו כלי הוא אלא ארעא סמיכתא היא: שאיבא. מה שמקוה נפסל בג' לוגין מייס שאובין מדרבנן הוא: אנס. ממסן דהייב דמי: קדישן קדש. ואסור ליהנות: ופרומסן. אסור לזריס. אלמנא קני ליה לגזילה צילוש: על גזל אצוי. בהגזל (לקמן ד' קד:) מפרש לה אפילו נשבע אצוי לשקר אכל אקרן ממייד ליה קרל כדלמרנין התס: אס גזילתו וממילא אימעוט גזל אצוי: ה"ג

הא לאו הכי הדר בעיניה אמר רב יוסף מריש שמו עליו דתניא יצלעות הבית אלו המלמטין והעובים אלו המרישות רבי זירא אמר שיניו החור לברייתו בשיניו השם לא הוא שיניו ושיניו השם שאינו חוזר לברייתו מי הוא שיניו והרי צינור דמעיקרא קציצתא והשתא צינורא ותניא צינור שחקקו ולבסוף קבעו פוסל את המקוה קבעו ולבסוף חקקו אינו פוסל את המקוה ואי אמרת שיניו השם מילתא היא אפי' קבעו ולבסוף חקקו נמי ליפסל שאני שאיבה דמדרבנן היא אי הכי אפילו דרישא נמי התם איכא תורת כלי עליו בתלוש הכא אין תורת כלי עליו בתלוש מיתבי ההגב והגולן והאנס הקדישן הקדש ותרומתן תרומה ומעשרותן מעשר אמרי התם איכא שיניו השם דמעיקרא טיבלא והשתא תרומה הקדש מעיקרא חולין

והשתא הקדש אמר רב חסדא א"ר יונתן מניין לשניו שהוא קונה שנאמר והשיב את הגולה מה ת"ל אשר גזל אם כעין שגול יחזיר ואם לאו דמים בעלמא בעי שלומי האי אשר גזל מיבעי ללמעוטי גזל אביו שאינו מוסיף חומש על גזל אביו א"כ יכתוב רחמנא והשיב את גזילו אשר גזל למה לי למכתב ש"מ תרתי ואיכא דאמרי אמר רב חסדא א"ר יונתן מניין לשניו שאינו קונה שנאמר והשיב את הגולה מ"מ והא כתיב אשר גזל הוא מיבעי ליה על גזילו שלו מוסיף חומש ואין מוסיף חומש על גזל אביו: אמר עולא מניין ליאוש שאינו קונה שנאמר והבאתם גזול את הפסח ואת החולה גזול דומיא דפסח מה פסח דלית ליה תקנתא כלל

רבינו חננאל

ופריך רב יוסף שאני מריש ואף על גב שנבנה בבירה והוא בתוך הבנין נקרא לא נשתנה שמו, דתניא צלעות הבית אלו המלמטין, והעובים אלו המרישות, הנה בתוך הבנין עצמו נקרא מרישות. ר' זירא אמר שיניו החוזר לברייתו בשיניו השם לאו שמה שניו, ואין הלכה כמותו, דבענן למימר הגזל צמר טורא ואף על פי שהוא חוזר לברייתו קנאו, ואקשינן והרי צינור דמעיקרא נקרא קציצתא, תתיבה של עץ והשתא צינור, דתניא צינור שחקקו ולבסוף קבעו פסול וכו'. ואו אמרת שינו השם מילתא כי קבעו ולבסוף חקקו נמי כיון שחקקו נקרא צינור והצינור כולו אמאי לא פסיל. ופרקינן, שאני שאיבה דמדרבנן היא ולפיכך הקלו שלא תפסיל השאיבה בעינין הוה את המקוה. וזו הלכה בתלמוד הבורח את הבית סביב את הדלת. ושנינו בתמורה פרוק ראשון אין מייס שאובין פוסלין את המקוה אלא לפי השבון, ואמרין בגמרא גג שניו בו כ"א סאה מי גשמים ממלא בכתף י"ט סאה ופתקי למקוה והן טהורין, שהשאיבה מטהרת בריייה ובהמשכה. מכלל דרבנן בריייה ובהמשכה לא. אלא הכי דכי אתא רב דימי אמר ר' יוחנן שפסיל שהמשכה כולה טהורה. ואקשינן, או הכי משום הדקילו הוא אפילו חקקו ולבסוף קבעו לא ליפסול. ופרקינן, התם כיון שנקרא עליו שם, כלי נקרא והוא שם צינור, קודם שיקבעו, החמירו עליו. מובהקין מן הגבול והגולן. ומפרקינן, התם נמי איכא שיניו השם איכא דאמרי, אמר רב חסדא מנין לשניו השם שאינו קונה, שני והשיב את הגולה מכל מקום. והא כתיב אשר גזל, והוא מיבעי לי, על גזל שלו מוסיף חומש ולא על גזל אביו. וקימא לן דשינו השם קונה. והא דאמי' לא קאני, הא אשכחן עולא דאמי' בהגזל מחלוקת בסתם אבל בידוע דברי הכל יאוש קנה.

תורה אור השלם

1. והלוינים אטמות והמרים מופו ומפו אל כפחות האלקים וצלעות הבית והעובים: יחזקאל מא כו 2. ויהי פי יקרא ואשם והשיב את הגולה אשר גזל או את השקש אשר עשק או את הפקדון אשר הפקד אתו או את האבדה אשר נקצא: ויקרא ה כב 3. ואמרתם הנה מתקאה והפתחם אותו וצבאות הבאתם גזול ואת הפסח ואת החולה והבאתם אתה ומקדשם אמר יי מלאכי א יג

הנהרות הב"ח

(א) תוס' ד"ה מעיקרא וחולו וכו' מורא דלאוקן. ר"ב לקמן דף ע"ו ע"א: (ב) ד"ה אמר וכו' ולא היה קניו לו קומס פסליה:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה ר"ז אמר וכו' אבל אבריו. ע"י פוסה דף ל ע"ב מוס' ד"ה ולקנייה: פסליה:

מוסף רש"י

צינור. על עץ או צלל אצו שמו מנין סילון ויורדין ממנו מייס למקוה (רשב"ם ב"ב סה). שהחקקו ולבסוף קבעו. חקקו, פוסל את המקוה. דמיס שאובין פוסלין אותו, וינין סהיה מורה כלי עליו קודם קבעו לא מיבעל מו שס ללי מייסה ומשיר להו שאובין למיס שבתו (שם). ולבסוף חקקו. הרי הוא עושה מיין חקקו (שם). מה פסח דלית ליה תקנתא כלל. דלית ליה להקריבו, הכי מוס קצוע עולמיס הוא (סוכה ז).

הא לאו הכי הדר בעיניה אמר רב יוסף מריש שמו עליו דתניא יצלעות הבית אלו המלמטין והעובים אלו המרישות רבי זירא אמר שיניו החור לברייתו בשיניו השם לא הוא שיניו ושיניו השם שאינו חוזר לברייתו מי הוא שיניו והרי צינור דמעיקרא קציצתא והשתא צינורא ותניא צינור שחקקו ולבסוף קבעו פוסל את המקוה קבעו ולבסוף חקקו אינו פוסל את המקוה ואי אמרת שיניו השם מילתא היא אפי' קבעו ולבסוף חקקו נמי ליפסל שאני שאיבה דמדרבנן היא אי הכי אפילו דרישא נמי התם איכא תורת כלי עליו בתלוש הכא אין תורת כלי עליו בתלוש מיתבי ההגב והגולן והאנס הקדישן הקדש ותרומתן תרומה ומעשרותן מעשר אמרי התם איכא שיניו השם דמעיקרא טיבלא והשתא תרומה הקדש מעיקרא חולין והשתא הקדש אמר רב חסדא א"ר יונתן מניין לשניו שהוא קונה שנאמר והשיב את הגולה מה ת"ל אשר גזל אם כעין שגול יחזיר ואם לאו דמים בעלמא בעי שלומי האי אשר גזל מיבעי ללמעוטי גזל אביו שאינו מוסיף חומש על גזל אביו א"כ יכתוב רחמנא והשיב את גזילו אשר גזל למה לי למכתב ש"מ תרתי ואיכא דאמרי אמר רב חסדא א"ר יונתן מניין לשניו שאינו קונה שנאמר והשיב את הגולה מ"מ והא כתיב אשר גזל הוא מיבעי ליה על גזילו שלו מוסיף חומש ואין מוסיף חומש על גזל אביו: אמר עולא מניין ליאוש שאינו קונה שנאמר והבאתם גזול את הפסח ואת החולה גזול דומיא דפסח מה פסח דלית ליה תקנתא כלל אף והר"י מסימפונ"ת פירש דאפילו פרוך משני רוחות איירי דכרך נזור וכגון שחטטו לקבל זכרותו שלא עכבו את הגשמים כי היא דפ"ד דמקואות (מ"ג) החוטט זכור לקבל זכרותו של עץ כלל שהוא חרס צרעית וה"ל א"כ מאי קאמר מעיקרא קליטתא השתא נזור דמשמע דאפי' קבע תחילה יש לפסול המקוה לפי שמשנתה שמו ע"י חקיקה והלא אין משנתה שמו ע"י חטוטה שעושה לקבל זכרותו דלוחה היא שגורמת לפסול את המקוה וי"ל כיון שמשנתה שמו ע"י חטוטה יש לחשבו כמלוש והחטוטה שעושה כאלו עושה אותה כמלוש: שאני שאיבה דרבנן. מפורש בפרק המוכר [את] הבית (ב"ב ז' סו. ושם ד"ה מכלל): הגב והגולן. בהגזל צמרא (לקמן קיד.) פריך אי רבנן קשה גזלן אי רבי שמעון קשה גבז ומשני לה שפיר: מעיקרא טיבלא. ואע"ג דשינוי החוזר לברייתו על ידי שאלה כדלמרנין בהשאה רבה (ביבמות ד' פח.) ובסוף הגזל מן הירק (מריס ד' נט.) מ"מ לא חשיב להו שינוי החוזר לברייתו כיון דלא שיתא: מעיקרא חולין והשתא הקדש. צדקשים שאין מייד צלחמיות לא הוה כריך ליתן טעם זה דיש כחן שינוי רשות אלא צעי לאוקומי אפי' בחטות ובאשם ואע"ג דמעיקרא מורא דלאוקן והשתא מורא דלאוקן (א) מכל מקום שינוי השם יש כאן: אמר עולא מניין ליאוש שאין קונה. משמע הכא דסבר עולא דיאוש לא קני וכן בהניקין (גיטין ד' נה. ושם ד"ה מאי) דלמר עולא דבר תורה צין נודעה צין לא נודעה אין מכפרת מ"ט יאוש כדי לא קני וקשה ל"ת דבהגזל צמרא (לקמן ד' קיד.) גבי פלוגתא דרבי שמעון ורבנן דגבז וגולן קאמר עולא מחלוקת צמס אכל צידוע ד"ה יאוש קני ואור"ת דצבל מקום יאוש קונה רק לענין קרצן משוס דהו מנזה הבאה צעצירה ומניא רחיה מההיא דהניקין (גיטין ד' נה: ושם) דפריך התם לעולא מההיא דגבז והקדש וחס"כ טבח ומכר משלם תשלומי כפל ואין משלם ד' וה' ומני עלה כה"ג צחון ענוש כרת ואי אמרת יאוש לא קני כרת מאי עבידתיה והשתא צלאו היא דמני עלה הוה ליה למפרך מגופה דאי יאוש לא קני אס כן אין לו כח להקדיש ואמאי פטור מד' וה' הא לא טבח דהקדש אלא ודאי לכל מילי מודה עולא דיאוש קני רק לענין הקרבה ולהכי פריך מדמני עלה דצחון ענוש כרת אלמנא רחוי לפתח אוהל מועד ועוד מיימי רחיה ר"ת מריש לולב הגזול (סוכה ד' ז. ושם) דפסלין לולב הגזול אפי' צי"ט שני ומפרש רבי יוחנן משוס מנזה הבאה צעצירה שנאמר והבאתם גזול את הפסח גזול דומיא דפסח צין לפני יאוש צין לאחר יאוש בשלמא לפני יאוש דלאו ידידה היא אלא לאחר יאוש הא קנייה ביאוש מ"ט לא לאו משוס מנזה הבאה צעצירה משמע דסבר צבל דוכתי דיאוש קני רק לענין מנזה וקשה לרי' לפי דאס כן מאי פריך לעיל אפי' לרבה מוקדשו ולא הגזל דלמא צברצבו מודה רבה כמו עולא ויהי דסבר אצוי אין חילוק כמ"ד בסוכה (סס.) מתוך שצאל ששול יואח צבול דלית ליה טעמא דמנזה הבאה צעצירה הא ע"כ אית ליה דאי לאו הכי כי אמרת לרי' יאוש לא קני תקשה ליה אמאי אסור להקריבו כיון דשם הקדש חל עליו כדלמר דהו יאוש ושינוי השם אלא ודאי משוס דהו מנזה הבאה צעצירה ועוד דהיא דגיטין (ד' נה: ושם) דבעי רבא כי אוקמוה רבנן צרשומיה משעת גביזה או משעת הקדישה ומאי נ"מ לגיזומיה ולדלותיה וליציבה דעולא צעי לה כדמוכח סוגיא דהתם ואי בעלמא קני הא ע"כ משעת יאוש גיזומיה וולדות ידידה הוו ע"כ נראה לרי' דצבל מקום לעולא יאוש לא קני והיא דהגזל צמרא (לקמן ד' קיד.) הו יאוש ושינוי השם דמעיקרא משכא והשתא אצרוין ואע"ג דגבי קרצן נמי הו יאוש ושינוי השם כדלמר לעיל דמעיקרא חולין והשתא הקדש מכל מקום כיון דאין קניו לו אלא מחמת שהקדיש ולא (א) היו לו קניו קודם פסליה רחמנא להקרבה משוס מנזה הבאה צעצירה (כדמוכח בפרק לולב הגזול (סוכה ד' ז. ושם) דלמר להו רב להנהו אונכרי כי צביתו אסא מן הנכרים לגזוז אינהו כו' ופריך ולקנייהו צעינו השם משמע דאי קנו ליה מו לא הו מנזה הבאה צעצירה ודומק לומר דסבר כרבי יתחך בן נחמני דלא חיש התם למנזה הבאה צעצירה ועוד אמר התם (ד' לה.) האי כשורא דמטללתא עבדו ציה רבנן דבגזל מנפי תבנת השבים וסוכה הו צעין משלכס ולא מיפסל אלא משוס מנזה הבאה צעצירה וכי קנייה בתקנתא דרבנן לא חשיב מנזה הבאה צעצירה כ"ש אי קנה קנין גמור והא דלמר צריש הגזול קמא (לקמן ד' זד.) הרי שגול סאה חטין טחנה לשה אפאה והריס ממנה חלה כ"ד מצדך אין זה מצדך אלא מנאך ודמי ליה התם דמני סבר בעלמא דשינוי קונה והכא משוס מנזה הבאה צעצירה אע"ג דקנה קודם לכן לענין צרכה להזכיר שם שמים עליו רחוי להחמיר יותר אי נמי התם דחוי בעלמא הוא והשתא לעיל פריך אצוי שפיר מוקדשו ולא הגזול דאי יאוש קנה אמאי מיפסל הא לא חשיב מנזה הבאה צעצירה כיון דקודם שהקדישה קנאה אלא ודאי יאוש גרידא לא קני אלא מחמת שהקדישה דה"ל יאוש ושינוי רשות או יאוש ושינוי השם כדמסיק לבסוף ולכן מפסל משוס דה"ל מנזה הבאה צעצירה ובהניקין (גיטין ד' נה: ושם) נמי אי לא דמני עלה מגופא דברייתא לא מצי פריך לעולא דאע"ג דיאוש לא קני שפיר חל הקדש משוס דה"ל יאוש ושינוי השם ואדרבה מגופא דברייתא הו סייעמא לעולא דאי יאוש קני כי לא הקדיש נמי פטור מד' וה' דשלו הוא טובח ושלו הוא מוכר כדפריך מנייה לקמן (ד' סס:) רבי יוחנן לריש לקיס דלמר יאוש קני ואדרבה דלמא דלא פטור מנייה לרי' יהודה דפליג